

Monumentnummer*: 520033

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 december 2001
Kadaster deel/nr 82632/20

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Oosteind Oosterhout Noord-Brabant

Locatiennaam Locatieomschrijving
Oosteind

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Oosterhout V 441

Omschrijving**

Inleiding.

In het zuidwestelijke deel van een groot rechthoekig perceel aan de Provincialeweg te Oosterhout is gelegen de voormalige BOERDERIJ annex BROUWERIJ van de familie Smits. Het pand dateert uit circa 1865 en is opgetrokken in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant. Het wordt thans als boerderij gebruikt.

Het perceel maakt deel uit van een slagenlandschap aan de noordzijde van de Provinciale weg, met lange, smalle percelen waarlangs veelal diepe, lange sloten om het water af te voeren. De aarde werd gebruikt om de percelen op te hogen. Op de percelen vormen de aan de Provinciale weg gesitueerde objecten een open bouwlint. Aan de noordwestzijde een stalaanbouw uit de jaren zestig van de twintigste eeuw en aan de noordoostzijde een nieuwe dakkapel en dakraam uit de jaren negentig. Het interieur van het pand is licht gemoderniseerd. De siertuin aan de voorzijde is in 1991 heringericht.

De vrijstaande schuren op het perceel vallen buiten de rijksbescherming.

Omschrijving.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De voormalige boerderij/brouwerij is gelegen op een kunstmatige verhoging op enige afstand van de Provinciale weg. Het met handvorm baksteen grotendeels in kruisverband gemetselde pand beslaat een kruisvormige plattegrond. In de oksel aan de noordwestzijde een eenlaags aanbouw onder lessenaardak uit de jaren zestig van de twintigste eeuw ter vergroting en inwendig verbonden met de aan de achterzijde gesitueerde stal. Voor de zuidelijke kopgevel een stoepje. Voor de oostelijke kopgevel een keienbestrating.

Het pand is gedeeltelijk onderkelderd en telt bovengronds één bouwlaag met een kapverdieping onder een met gesmoorde oud-Hollandse pannen gedekt samengesteld dak, bestaande uit aansluitende schilddaken met op de nokeinden drie schoorstenen en aan de dakvoet van de frontzijde overstekende, geprofileerde goten. Door een voor deze streken vrij zeldzame kruisvormige plattegrond toe te passen werd veel zolderruimte verkregen, hetgeen noodzakelijk was voor het drogen van de brouwerst naast de opslag van hooi en stro. De symmetrische, drie traveeën brede kopgevel van de zuidelijke kruisarm bevat de hoofdingang. Secundaire, getoogde voordeur met bovenlicht en aan weerszijden getoogde zesruits schuifvensters met klampluiken en hardstenen lekdorpels. Rechter en linker zijgevel van de zuidelijke kruisarm met (deels in stijl) gewijzigde gevelopeningen. Oostelijke kruisarm met aan de straatzijde een beglaasde en betraliede paneeldeur met gedeeld bovenlicht onder rollaag en een venster met detaillering als voornoemd. Kopgevel met betraliede kelderlichten. Achtergevel met getoogde nis en nieuwe vensterkozijnen onder rollaag.

Westelijke kruisarm met aan de straatzijde een venster als voornoemd. Blinde kopgevel. Achtergevel met stalaanbouw. Relatief langere noordelijke kruisarm met centraal in de kopgevel onder andere een houten rolpoort waarboven een opgeklampt dubbel hijsluik met rondbogig vierruits bovenlicht. In de oostelijke zijgevel opgeklampte deuren en enkele stalvensters. Lange steekankers. Westelijke zijgevel met stalaanbouw. De indeling van het interieur is redelijk herkenbaar bewaard gebleven: opmerkelijk is de forse, door brandmuren in vier ruimten onderverdeelde zolder. Dubbele kelder, waarschijnlijk voor de opslag van de brouwvaten, onder de oostelijke kruisarm met bovengelegen opkamer. Woongedeelte in de zuidelijke kruisarm aan de Provincialeweg. Voormalige bijkeuken in de westelijke kruisarm. Stal met middengang in de noordelijke kruisarm. Hoofdkeuken circa op het snijpunt van de armen.

Van het interieur zijn onder andere vermeldenswaard: rode plavuizen en getoogde gewelven in de kelder; (spek-)kasten, tegellambrisering en restanten schouwbank en -boezem in de keuken; bakoven in de voormalige bijkeuken; voorwand voormalige bedsteden in de woonkamer en enkele originele deuren met ovale houten krukken in diverse vertrekken.

Waardering.

De voormalige boerderij annex brouwerij is van algemeen belang. Het object bezit cultuurhistorische waarden. Het is van belang als bijzondere uitdrukking van de sociaal-economische ontwikkelingen in Brabants in de tweede helft van de negentiende eeuw. Het is als kleinschalige brouwerij-aan-huis van belang voor de typologische ontwikkeling van brouwerijgebouwen. Het object bezit ensemblewaarde. Het is van belang als markant onderdeel van de historisch gegroeide open lintbebouwing in het slagenlandschap aan de noordzijde van de Provinciale weg. Het object is verder van belang vanwege de herkenbaar bewaard gebleven hoofdvorm en de bewaard gebleven elementen van het interieur. Het bezit zeldzaamheidswaarde vanwege de toegepaste plattegrond.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument